

ЕВРАЗИЯ ЭКОНОМИКАЛЫК БИРИМДИГИНИН СОТУ

КОНСУЛЬТАТИВДИК КОРУТУНДУ

3-июнь, 2016-жыл

Минск шаары

Евразия Экономикалык Биримдигинин Сотунун Чоң коллегиясы төмөндөгүдөй курамда:

Төрагалык кылуучу, Соттун төрагасы ФЕДОРЦОВ А.А.,

судья-баяндамачы АЙРИЯН Э.В.,

судьялар БАИШЕВ Ж.Н., КОЛОС Д.Г., НЕШАТАЕВА Т.Н., СЕЙТИМОВА В.Х., ТУМАНЯН А.Э., ЧАЙКА К.Л., соттун катчысы БОРЕЛЬ Ю.С.,

иштин материалдарын иликтеп, судья-баяндамачыны угуп, арызды жана Евразия экономикалык комиссиясынын кызматкерлеринин жүйөлөрүн талкуулап,

Евразия экономикалык биримдигинин Сотунун Статутунун 46, 50, 68, 69, 73, 96, 98-пункттарын, Евразия экономикалык биримдигинин Сотунун Регламентинин 11-беренесинин 1-пунктунун д) пунктчасын, 72, 85-беренелерин жетекчиликке алып,

төмөндөгүлөрдүн арызы боюнча консультативдик корутунду берет:

Кузнецова Елена Анатольевнанын – Евразия экономикалык комиссиясынын (мындан ары – Комиссия, ЕЭК) Монополияга каршы жөнгө салуу департаментинин укук колдонуу практикасы жана атаандаштык эрежелерин бузуулар жөнүндө иштерди кароого материалдарды даярдоо бөлүмүнүн начальнигинин, Татьяна Николаевна Чеснокованын – ЕЭКтин Атаандаштык саясаты жана мамлекеттик сатып алуулар жагындагы саясат департаментинин атаандаштык мыйзамдар жана методология бөлүмүнүн начальнигинин, Бекбутаев Бауржан Асановичтин - ЕЭКтин Атаандаштык саясаты жана мамлекеттик сатып алуулар жагындагы саясат департаментинин атаандаштык мыйзамдар жана методология бөлүмүнүн начальнигинин орун басарынын, Кот Мария Юрьевнанын – ЕЭКтин Монополияга каршы жөнгө салуу департаментинин өнөр жай тармагында талдоону жана иликтөөлөрдү жүргүзүү бөлүмүнүн начальнигинин орун басарынын, Аuezхан Адилхандын - Монополияга каршы жөнгө салуу департаментинин укук колдонуу практикасы жана атаандаштык эрежелерин бузуулар жөнүндө иштерди кароого материалдарды даярдоо бөлүмүнүн кеңешчисинин, Талыпова Анара Максутовнанын - ЕЭКтин Атаандаштык саясаты жана мамлекеттик сатып алуулар жагындагы саясат департаментинин конкреттүү мыйзамдар жана методология бөлүмүнүн кеңешчисинин, Мартынов Антон Валерьевичтин - ЕЭКтин Монополияга

каршы жөнгө салуу департаментинин өнөр жай тармагындагы талдоону жана иликтөөлөрдү жүргүзүү бөлүмүнүн кеңешчисинин, Пустовалова Надежда Михайлованын - ЕЭКтин Атаандаштык саясаты жана мамлекеттик сатып алуулар жагындагы саясат департаментинин эл аралык кызматташуу департаментинин кеңешчисинин, Михалина Ирина Евгеньевнанын - ЕЭКтин Монополияга каршы жөнгө салуу департаментинин агрардык өнөр жай комплекси тармагындагы талдоону жана иликтөөлөрдү жүргүзүү бөлүмүнүн кеңешчисинин, Пшеничный Владимир Александровичтин - ЕЭКтин Атаандаштык саясаты жана мамлекеттик сатып алуулар жагындагы саясат департаментинин адвокаттоо бөлүмүнүн адис эксперттинин (мындан ары – арыз ээлери, ЕЭКтин кызматкерлери),

арыз ээлери тарабынан коюлган маселелер бөлүгүндө, Евразия экономикалык комиссиясынын Кеңешинин 2014-жылдын 12-ноябрындагы № 98 чечими менен бекитилген, Евразия экономикалык комиссиясынын кызматкерлерин Аттестациядан өткөрүү жөнүндө жобонун нормаларына түшүндүрмө берүү жөнүндө.

Арыз ээлеринин суроолору

1. Комиссиянын Монополияга каршы жөнгө салуу департаментинин жана Атаандаштык саясаты жана мамлекеттик сатып алуулар жагындагы саясат департаментинин жамааттык даттанууну жана кайрылууну даярдаган, ага кол койгон жана аны жиберген кызматкерлерине карата аттестацияны өткөрүүдө аттестациялык комиссиянын курамы аттестациялык комиссия кабыл алуучу чечимдерге таасир кыла турган кызыкчылыктардын кагылышуусу болбогондой таризде түзүлүшү керек (Евразия экономикалык комиссиясынын Кеңешинин 2014-жылдын 12-ноябрындагы № 98 Чечими менен бекитилген Евразия экономикалык комиссиясынын кызматкерлерин Аттестациядан өткөрүү жөнүндө жобонун 5-пункту; мындан ары – Аттестация өткөрүү жөнүндө жобо).

2. Аттестация өткөрүү жөнүндө жобонун 6 жана 12-пункттары менен белгиленген жоболордун алкагында, анын ичинде аттестациялык комиссиянын курамына Комиссиянын департаментинин кызматкери киргизиле тургандыгын, анын компетенциясына аттестациялык комиссиянын катчысы катары кадрдык маселелерди тейлеген кызматкер киргизиле тургандыгын, анын аттестациялык комиссиянын отурумунда добушу болбой тургандыгын эске алуу менен, аттестациялык комиссиянын отурумуна комиссиянын департаменттеринин кадрдык жана укуктук маселелер компетенциясына кирген өкүлдөрү чакырыла тургандыгын эсепке алуу менен камсыз болушу керектиги (Аттестация өткөрүү жөнүндө жобонун 9-пункту) тууралуу маселени чечүүдө аттестациялануучу кызматкердин анын кесипкөйлүк кызматтык ишмердүүлүгүнө карата жеке жана кесипкөйлүк сапаттарын объективдүү талкуулоо кандай түрдө камсыздалышы керек (Аттестация өткөрүү жөнүндө жобонун 16-пункту)?

3. Аттестациялык комиссиянын чечим кабыл алуусунда Аттестация өткөрүү жөнүндө жобонун 17-пунктунда каралган аттестациялануучу кызматкердин жеке сапаттары кандай негизде бааланышы керек?.

4. Комиссиянын кызматкерлерин аттестациялоо жол-жобосу эмнеде турат: берилген документтерди кароодо ганабы, аттестациялануучу кызматкерди угуудабы, ал эми зарыл болгон учурда – Комиссиянын түзүмдүк бөлүгүнүн кызмат адамынын пикирин угуудабы, же болбосо аттестациялануучу кызматкерди кошумча сурамжылоо мүмкүнчүлүгүндөбү, анын ичинде Комиссиянын тийиштүү департаментинин карамагындагы маселелерге кирбеген маселелер боюнча Евразия экономикалык биримдигинин укуктарын билүүсү боюнча ганабы?

5. Аттестация өткөрүү жөнүндө жобонун 15-пунктуна ылайык кесипкөйлүк кызматтык ишмердүүлүгү жөнүндө кошумча маалыматтар деп кандай маалыматтарды эсептөө керек, бул жерде кошумча маалыматтарды берүү жолу менен эмес, сунуштама берилген аттестациялануучу кызматкердин макул эместиги, мындай макул эместик тууралуу арыз түрүндө же болбосо түшүндүрмө жазуу түрүндө таризделе тургандыгы эске алынышы керекпи (Аттестация өткөрүү жөнүндө жобонун 15-пункту)?

6. Комиссиянын түзүмдүк бөлүмүнүн кызмат адамын угуунун зарылдыгы аттестациялык комиссиянын отурумунда кантип аныкталат?

7. Эгерде Аттестация өткөрүү жөнүндө жободо мындай аракеттерге тыюу салуу камтылбаса, Комиссиянын аттестациялануучу кызматкери аттестациялык комиссиянын отурумунун аудио жана (же) видео жазууларын жүргүзүүгө укугу барбы?

Соттун компетенциясы

8. 2014-жылдын 29-майындагы Евразия экономикалык биримдиги жөнүндө келишимге карата № 2 тиркеме болуп саналган, Евразия экономикалык биримдигинин Сотунун Статутунун 46-пунктунда (мындан ары – Сот Статуту) Евразия экономикалык биримдигинин Соту (мындан ары – Сот) биримдикке мүчө мамлекеттин же Евразия экономикалык биримдигинин (мындан ары – ЕАЭБ, Биримдик) органынын арызы боюнча 2014-жылдын 29-майындагы Евразия экономикалык биримдиги жөнүндө келишимдин (мындан ары – 2014-жылдын 29-майындагы Келишим) жоболорун, ушул Биримдиктин алкагындагы эл аралык келишимдердин, Биримдиктин органдарынын чечимдерин түшүндүрүүнү жүзөгө ашырат, ошондой эле Биримдиктин органдарынын жана Соттун кызмат адамдарынын жана кызматкерлеринин арыздары боюнча, Биримдиктин эмгектик укук мамилелерине байланышкан мамилелеринин алкагындагы эл аралык келишимдерге түшүндүрмө (мындан ары – түшүндүрмө) берет.

Арыз ээлери болуп Соттун Статутунун 46-пунктуна ылайык Сотко кайрылууга ыйгарым укук берилген жактар – Комиссиянын кызматкерлери эсептелет. Бул жагдай тийиштүү кызмат орундарына дайындоо жөнүндөгү

буйруктардын ырасталган көчүрмөлөрү жана үзүндүлөрү менен тастыкталат (алар арызга тиркелет).

2014-жылдын 29-майындагы Келишимдин 2-беренесиндеги он төртүнчү абзацка ылайык мындай кызматкерлер болуп ЕАЭБге мүчө мамлекеттердин Биримдиктин органдарында аны менен түзүлгөн эмгек келишимдеринин (контракттардын) негизинде иштеген, кызмат адамы болуп саналбаган жарандары эсептелет.

Эгерде арыз ага Комиссиянын ондон ашык кызматкери кол койсо, бир документ катары таризделсе, жамааттык болуп саналат, бул болсо Соттун Статутунун 46-пунктуна туура келет.

Соттун Статутунун 46-пунктуна ылайык Биримдиктин органдарынын кызматкерлеринин жана кызмат адамдарынын арыздары боюнча Аттестация өткөрүү жөнүндө жобонун нормаларына түшүндүрмө берүү Соттун карамагына берилген.

Каралып жаткан арыздан көрүнүп тургандай, жогорудагы маселелер Аттестация өткөрүү жөнүндө жободо аттестацияны өткөрүүнүн тартиби жана аны уюштуруунун эрежелери так эмес тастыкталгандыгына байланыштуу келип чыкты, бул болсо арыз ээлери үчүн келечекте аттестация өткөргөндө терс укуктук натыйжаларды алып келиши ыктымал. ЕЭКтин кызматкерлеринин алар келтирген маселелерди негиздөө үчүн жүйөлөрү арызда айтылган, ага тийиштүү материалдар жана документтер тиркелген.

Арыз ээлери Сотко ЕЭКтин аттестациялык комиссиясынын отуруму өткөрүлгөнгө чейин эле күн мурдатан кайрылышкан жана арызда көрсөтүлгөн маселелер теориялык мүнөзгө ээ, анткени практикада ЕЭКтин конкреттүү кызматкерлерине карата мындай маселелер чыга элек жана *quaestio facti* (далил маселелелерине) таандык эмес.

9. Аттестация өткөрүү жөнүндө жобо Евразия экономикалык комиссиясы жөнүндө жобонун (мындан ары – ЕЭК жөнүндө жобо) 54-пунктуна ылайык кабыл алынган, ал 2014-жылдын 29-майындагы Евразиялык экономикалык биримдиги жөнүндө келишимге карата № 1 тиркеме болуп саналат, ал эмгектик укуктук мамилелерди жөнгө салууга тикелей байланышкан.

Аттестация өткөрүү жөнүндө жобо 2015-жылдын 1-январынан тартып күчүнө кирди жана ал ЕЭК Кеңешинин 2014-жылдын 12-ноябрындагы № 98 чечиминин ажыралгыс пункту болуп саналат. ЕЭК жөнүндө жобонун 13-пунктуна ылайык бул чечим ченемдик–укуктук мүнөзгө ээ жана 2014-жылдын 29-майындагы Келишимдин 6-беренесинин 1-пунктунун негизинде Биримдиктин укуктарына киргизилген.

Евразия Экономикалык Комиссиясынын 2016-жылдын 17-мартындагы № 11 “Евразия экономикалык комиссиясынын кызматкерлерин Аттестациядан өткөрүү жөнүндө жобого өзгөртүүлөрдү киргизүү тууралуу” чечими менен Аттестация өткөрүү жөнүндө жобого өзгөртүүлөр киргизилди. Бул Чечим ал расмий жарыяланган датадан тартып 10 календардык күн өткөндөн кийин күчүнө кирди.

Аттестация өткөрүү жөнүндө жобо Комиссиянын ага 2014-жылдын 29-майындагы Келишимдин негизинде берилген ыйгарым укуктардын алкагында Комиссиянын Кеңешинин чечими менен бекитилген. ЕЭК жөнүндө жобонун 54-пунктунун 12-абзацына ылайык Комиссиянын кызматкерлери Комиссиянын Кеңеши бекиткен тартипте аттестациядан өтөт.

ЕЭК Кеңешинин 2016-жылдын 17-мартындагы № 10 чечиминин 1-пунктунда Комиссиянын департаменттеринин кызматкерлерин 2016-жылы кезектен тышкары аттестациядан өткөрүүгө уруксат берилген.

Аттестация өткөрүү жөнүндө жобонун 2-пунктуна ылайык аттестациялоонун максаты болуп Комиссиянын кызматкеринин ээлеп турган кызмат ордуна туура келүүсүн анын кесипкөйлүк кызматтык ишмердүүлүгүн баалоонун негизинде аныктоо саналат. Аттестация Комиссияда жогорку квалификациялуу кадрдык курамды түзүүгө жана Комиссиянын кызматкерлеринин кесипкөйлүк деңгээлин жогорулатууга көмөк көрсөтүүгө чакырылган.

Аттестация өткөрүү жөнүндө жобону талдоо көрсөткөндөй, бул жобо өзүнүн максаттык арналышы, укуктук жөнгө салуу предмети, мазмуну боюнча БУУнун эл аралык жарандык кызмат боюнча комиссиясынын баяндамасында (“Эл аралык жарандык кызмат үчүн жүрүм-турум стандарттары” деген IV тиркеме) бекемделген эл аралык жарандык кызматтын алкактык принциптерине туура келет. Аталган стандарт БУУнун Генералдык Ассамблеясынын 2013-жылдын 12-апрелиндеги A/RES/67/257 резолюциясында эске алынган (мындан ары – БУУнун эл аралык жарандык кызмат боюнча комиссиясынын 2013-жылдын 12-апрелиндеги баяндамасы). Ушул Баяндаманын 13-пунктунда эл аралык жарандык кызматчылардын жоопкерчилиги принциби тастыкталган, ага ылайык мындай кызматчылар өздөрүнүн аракеттери, өздөрү кабыл алган чечимдер, ошондой эле өз функцияларын аткарууда кабыл алган милдеттенмелери үчүн отчет бериши жана алар үчүн жооп бериши керек. Баяндаманын 30-пунктунда персонал жана администрациянын ортосундагы өз ара мамилелер жөнүндө нормалар камтылган, аларда жагымдуу шарттардын болушу персонал менен администрациянын ортосундагы конструктивдүү өз ара мамилелер үчүн олуттуу мааниге ээ болот жана уюмдардын кызыкчылыктарына кызмат кылат. Администрация менен персоналдын ортосундагы өз ара мамилелер өз ара урматтоонун негизинде түзүлүүгө тийиш.

10. 2014-жылдын 29-майындагы Евразия экономикалык биримдиги жөнүндө келишимге карата № 32 тиркеме болуп саналган Евразия экономикалык биримдигиндеги Социалдык кепилдиктер, артыкчылыктар жана иммунитеттер жөнүндө жобонун (мындан ары – Социалдык кепилдиктер, артыкчылыктар жана иммунитеттер жөнүндө жобо) 43-пунктунда тастыкталгандай, Комиссиянын Коллегиясынын мүчөлөрүнүн, Соттун судьяларынын, кызмат адамдарынын жана кызматкерлердин эмгектик мамилелери алар жайгашкан мамлекеттин мыйзамдары менен, ушул Жобонун нормалары эске алынуу менен жөнгө салынат.

ЕЭК жөнүндө жобонун 54-пунктунун 10 жана 12-абзацтарына ылайык, эмгек келишимин (контрактты) түзүүнүн, улантуунун тартиби жана аны жоюу үчүн негиздер Комиссиянын Кеңешинде бекитилет. Комиссиянын кызматкерлери Комиссиянын Кеңеши бекиткен тартипте аттестациядан өтөт.

Эмгек келишимдерине байланышкан маселелер Евразия экономикалык комиссиясынын Кеңешинин 2014-жылдын 12-ноябрындагы № 99 “Евразия экономикалык комиссиясындагы кызмат орундарын ээлөө маселелери” деген чечими менен бекитилген, Евразия экономикалык комиссиясында эмгек келишимин (контрактты) түзүүнүн, аны узартуунун жана аны бузуунун негиздеринин тартиби (мындан ары – Эмгек келишимин (контрактты) түзүүнүн тартиби) менен жөнгө салынат.

Евразия экономикалык комиссиясынын Кеңешинин 2014-жылдын 9-октябрындагы “Евразия экономикалык комиссиясынын Кеңешинин алдындагы этика боюнча комиссия жөнүндө” № 90 чечими менен Евразия экономикалык комиссиясынын алдындагы Этика боюнча комиссия жөнүндө жобо (мындан ары – Этика боюнча комиссия жөнүндө жобо) бекитилген. Бул комиссиянын функцияларына Комиссиянын департаменттериндеги бош кызмат орундарын ээлөөгө конкурстардын натыйжалары боюнча талапкерлерди тандап алууну мониторингдөө, Комиссиянын кызмат адамдары жана кызматкерлери тарабынан кесиптик этиканын сакталышын контролдоо, Комиссия жөнүндө келишимде каралган социалдык жана башка кепилдиктерди камсыз кылуу, чыр-чатактуу жагдайлар келип чыккан учурларда кадрдык маселелерди кароо киргизилген.

Эмгек келишимин (контрактты) түзүүнүн тартибинин 2-пунктуна ылайык эмгек келишими (контракт) Комиссия жайгашкан мамлекеттин мыйзамдарына ылайык, Социалдык кепилдиктер, артыкчылыктар жана иммунитеттер жөнүндө жобонун нормаларын эсепке алуу менен түзүлөт. Ушул Жобонун 2-пунктунда Комиссиянын кызматкерлеринин эл аралык кызматчылар катары статусу белгиленген.

Комиссиянын кызматкерлерин аттестациядан өткөрүүнүн тартиби Аттестация өткөрүү жөнүндө жобо менен аныкталган.

11. Аттестация өткөрүү жөнүндө жобонун 3-пунктунда ар бир конкреттүү учур үчүн тастыкталган мөөнөттө аттестацияланууга жатпаган адамдардын чөйрөсү аныкталгандыгын, Россия Федерациясынын (Комиссия жайгашкан мамлекеттин) аттестацияланууга жатуучу кызматкерлердин ар кандай категорияларын аттестациялоо жөнүндө ченемдик укуктук актыларында эл аралык кызматчылар көрсөтүлбөгөндүгүн эсепке алуу менен, Соттун Чоң коллегиясы мындай деп эсептейт: Комиссиянын кызматкерлеринин эмгектик укук мамилелери аларды аттестациялоону уюштурууга жана өткөрүүгө тиешеси бар бөлүгүндө *de lege lata* (колдонуудагы мыйзамды алып караганда) Биримдиктин органынын бир гана ченемдик укуктук актысынын – Аттестация өткөрүү жөнүндө жобонун укуктук жөнгө салуу предмети болуп саналат. Комиссиянын кызматкерлерин

аттестациядан өткөрүүгө байланышкан укук мамилелери Биримдиктин башка укуктук актылары менен жөнгө салынган эмес.

Арызда камтылган маселелердин маңызынан алып караганда, ушул түшүндүрмөнүн предмети болуп Аттестация өткөрүү жөнүндө жобонун нормалары саналат.

Бул Жобонун нормаларына Соттун түшүндүрмө берүүсү эл аралык келишимдерине түшүндүрмө берүүнүн жалпы эрежесине *constructio legis non facit iniuriam* (мыйзамга түшүндүрмө берүү укук бузууну жаратпайт) ылайык жүзөгө ашырылат.

Соттун тыянактары

Соттун Чоң коллегиясы белгилегендей, каралып жаткан иш Биримдиктин органдарынын кызматкерлеринин укуктарын ишке ашырууну камсыз кылуу жагынан алып караганда актуалдуу болуп саналат, анткени арызда эл аралык уюмдун ички укугун аттестация контекстинде колдонуу жөнүндөгү маселе биринчи жолу коюлуп жатат.

Эл аралык уюмдун ички укугу эл аралык жарандык кызмат маселелери боюнча мамилелерди жөнгө салуу бөлүгүндө кызматчыга карата улуттук укуктун таасир кылуусун четтетүүгө багытталган, мунун натыйжасында тийиштүү кызматчы чечим кабыл алганда көз карандысыз болушу камсыз кылынат.

Эл аралык уюмдардын ички укугунда кызмат өтөөнүн маселелери боюнча мамилелердин максималдуу чөйрөсүн (аттестациялоо маселелерин кошуп алганда) камтуучу нормаларды бекемдөө зарыл. Мында улуттук укук мүлктүк чөйрөдөн гана келип чыгуучу мамилелерди (маселен пенсиялык камсыздоо) жөнгө салат.

ЕАЭБнын актылары бүтүндөй алганда жогоруда көрсөтүлгөн принциптерге ылайык келет, бирок бир катар маселелер боюнча жалпы мүнөзгө ээ. Ошондуктан алар тийиштүү актыны чыгарган орган тарабынан да, Сот тарабынан да Сот Статутунун 46-пунктунда белгиленген жол-жобо боюнча конкреттелиши мүмкүн.

12. Арыз ээлери Комиссиянын Монополияга каршы жөнгө салуу департаментинин жана Атаандаштык саясат жана мамлекеттик сатып алуулар жагындагы саясат департаментинин жамааттык даттанууну даярдаган, ага кол койгон жана аны жиберген кызматкерлерин аттестациядан өткөрүүдө аттестациялык комиссия кызыкчылыктардын аттестациялык комиссия кабыл алган чечимге таасир кыла турган кагылышуусу келип чыгуу мүмкүндүгү жокко чыгарылгандай таризде (Аттестация өткөрүү жөнүндө жобонун 5-пункту) аттестациялык комиссиянын курамын түзүү кандай камсыз кылына тургандыгын түшүндүрүүнү өтүнөт.

Соттун Чоң коллегиясы төмөнкүлөрдү белгилейт.

Биримдиктин укугунда “кызматкерлерди аттестациялоо” деген терминге аныктама камтылган эмес. Аттестация өткөрүү жөнүндө жобонун 2-пунктунда аттестациянын максаты Комиссиянын кызматкеринин ээлеп турган кызмат ордуна туура келишин анын кесипкөйлүк кызматтык ишмердүүлүгүн баалоонун негизинде аныктоо катары аныкталган.

Аттестация өткөрүү жөнүндө жобонун 14-пунктунун д) пунктчасынын, 16-пунктунун биринчи абзацын, 20-пунктунун жоболорун системалык талдоонун натыйжасында Соттун Чоң коллегиясы аттестацияны кызматкердин кесипкөйлүк жана өздүк сапаттарын, анын кесипкөйлүк ишмердүүлүгүнүн натыйжаларын жана квалификациясын баалоо боюнча аракеттердин жыйындысы катары кароо керек деген тыянакка келет.

“Аттестация” терминине жогоруда сунуш кылынган аныктама Комиссиянын кызматкеринин бардык сапаттары, анын ичинде өздүк сапаттары аттестациялоонун жүрүшүндө анын кесипкөйлүк кызматтык ишмердүүлүгүнүн аспектисинде гана баалана тургандыгына негизделет.

Соттун чоң коллегиясы белгилегендей, Комиссиянын кызматкерин аттестациялоо жол-жобосу анын кесипкөйлүк ишмердүүлүгүн баалоону уюштуруу жана өткөрүү боюнча иш-чаралары комплекстүү болуп саналат. Буга Аттестация өткөрүү жөнүндө жободо иретке салынган бир катар даярдоо иш-чаралары (аттестациялык комиссиянын курамын түзүү жана бекитүү, аттестацияны өткөрүүнүн графигин жана формаларын бекитүү, аттестациялануучу кызматкерлердин тизмесин аныктоо, зарыл документтерди, анын ичинде аттестациялануучу кызматкердин өз кызматтык милдеттүүлүктөрүн аткаруусу жөнүндө сунуштамаларды даярдоо) жана аттестациялык комиссиянын отурумун тикелей өткөрүү (берилген документтерди кароо, кызматкерди угуу, ал эми зарыл учурларда – аттестациялануучу кызматкер иштеген түзүмдүк бөлүмдүн кызмат адамын угуу) кирет, ал аттестациянын натыйжаларын тариздөө менен бүткөрүлөт.

Аттестация өткөрүү жөнүндө жобонун 5-пунктундагы жобо ушул маселе боюнча түшүндүрмө берүүнүн предмети болуп саналгандыктан, аттестацияны өткөрүү үчүн Комиссиянын Коллегиясынын төрагасынын (мындан ары тийиштүү түрдө – Коллегиянын төрагасы) буйругу чыгарылат. Анда төмөнкүдөй жоболор камтылат.

- а) аттестациялык комиссияны түзүү жана анын курамын бекитүү;
- б) аттестацияны өткөрүүнүн графигин жана формасын бекитүү;
- в) аттестациялануучу кызматкерлердин тизмеси;
- г) аттестациялык комиссиянын иши үчүн зарыл болгон башка документтерди даярдоо.

Аттестация өткөрүү жөнүндөгү жобонун 5-пунктунда аттестацияны өткөрүү үчүн укуктук негизди белгилөөчү жалпы норма камтылган. Бул нормага ылайык, Коллегиянын төрагасы ага ыйгарылган ыйгарым укуктардын чегинде бийлөө–тескөө мүнөзүндөгү акт катары буйрук чыгаруу түрүндө юридикалык маанилүү аракетти жасайт, ошондой эле бул буйрукта ага тийиштүү милдеттүү талаптар камтылышы керек.

Мындай талаптардын бири болуп аттестациялык комиссияны түзүү жана анын курамын аныктоо жөнүндө жобонун буйрукка камтылышы саналат.

Аттестациялык комиссиянын курамы Аттестация өткөрүү жөнүндө жобонун 6-7-пункттарында белгиленген.

Аталган жобонун 6-пунктунда иш-аракетин Коллегиянын төрагасы көзөмөлдөөчү түзүмдүк бөлүмдөрдүн кызматкерлерин аттестациядан өткөрүү боюнча аттестациялык комиссиянын төрагасы болуп Коллегиянын төрагасы, иш-аракетин Коллегиянын мүчөлөрү көзөмөлдөөчү түзүмдүк бөлүмдөрдүн кызматкерлерин аттестациядан өткөрүү боюнча аттестациялык комиссиянын төрагасы болуп Коллегиянын тийиштүү мүчөсү санала тургандыгы көрсөтүлгөн.

Комиссиянын Кеңешинин 2016-жылдын 17-мартындагы № 11 чечими менен Аттестация өткөрүү жөнүндө жобого аттестациялык комиссиянын курамына Комиссиянын департаментинин компетенциясына кадрдык маселелер кирген кызмат адамын же кызматкерин добуш берүү укугу менен киргизүү бөлүгүндө өзгөртүү киргизилген.

Ошондой эле аттестациялык комиссиянын курамына төмөндөгүлөр киргизилет:

Комиссиянын тийиштүү түзүмдүк бөлүмүнүн иш-аракетин көзөмөлдөөчү Коллегиянын төрагасынын катчылыгынын же Коллегиянын мүчөсүнүн катчылыгынын жетекчиси аттестациялык комиссиянын төрагасынын орун басары катары;

кызматкерлери аттестацияланып жаткан түзүмдүк бөлүмдүн кызмат адамдары;

Комиссиянын департаментинин компетенциясына кадрдык маселелер кирген кызмат адамы же кызматкери;

Комиссиянын департаментинин компетенциясына кадрдык маселелер кирген кызматкери аттестациялык комиссиянын катчылыгы катары (добуш берүү укугу жок).

Аттестация өткөрүү жөнүндө жобонун 9-пунктунда белгиленгендей, аттестациялык комиссиянын отурумуна Комиссиянын департаментинин компетенциясына укуктук маселелер кирген өкүлү чакырылат жана Биримдиктин мүчөсү болгон мамлекеттердин өкүлдөрү байкоочу катары катыша алат.

Объективдүүлүк принцибин сактоо максатында Аттестацияны өткөрүү жөнүндө жобонун 13-пунктуна аттестациялануучу кызматкерди анын өз кызмат милдеттүүлүктөрүн аткарышы жөнүндө сунуштамалар менен аттестация өткөрүүгө чейин бир аптадан кечиктирбестен тааныштыруу, ошондой эле ага аттестациялык комиссияга өзүнүн кесипкөйлүк кызматтык ишмердүүлүгү жөнүндө кошумча маалыматтарды берүү укугун ыйгаруу, ошондой эле ага берилген сунуштамага макул эместиги жөнүндө билдирүү жасоо же түшүндүрмө жазуу берүү укугун берүү жөнүндө норма киргизилген.

Соттун Чоң коллегиясы Аттестация өткөрүү жөнүндө жобонун тийиштүү нормаларына арыз ээлери койгон маселелердин алкагында жалпыланган түшүндүрмө берүүнү, конкреттүү департаменттерди тактоонун максатка ылайыктуу эместигин эсепке алуу менен жүзөгө ашырат.

Социалдык кепилдиктер, артыкчылыктар жана иммунитеттер жөнүндө жобонун 2-пунктуна ылайык, Комиссиянын кызматкерлери эл аралык кызматчылар болуп санала тургандыгын эсепке алуу менен, Соттун Чоң коллегиясы “кызыкчылыктардын кагылышуусу” термининин мазмунун аныктоо максатында, ушул түшүнүктүн маңызын тастыктоо үчүн ушундай эле укуктук жөнгө салуу предмети бар эл аралык укуктук актылардын жоболорун иликтеп чыкты.

БУУнун Эл аралык жарандык кызмат боюнча комиссиясынын 2013-жылдын 12-апрелиндеги баяндамасынын № 23 “Кызыкчылыктардын кагылышуусу” деген пунктуна ылайык, кызыкчылыктардын кагылышуусу эл аралык жарандык кызматчынын өздүк кызыкчылыктары анын кызматтык милдеттүүлүктөрүн аткаруусуна каршы келген же болбосо ага эл аралык жарандык кызматчы катары коюлуучу ак ниеттүүлүк, көз карандысыздык жана калыстык талаптарына шек туулган учурларда келип чыгат. Кызыкчылыктардын кагылышуусунда эл аралык жарандык кызматчылар тикелей же кыйыр түрдө, өздөрүнүн уюмдагы байланыштарынан улам пайда алышы мүмкүн болгон жагдайлар да камтылат.

Бул норма БУУнун Генералдык Ассамблеясынын 1996-жылдын 12-декабрындагы A/RES/51/59 Резолюциясы тарабынан кабыл алынган Мамлекеттик кызмат адамдарынын жүрүм-турумунун эл аралык кодексинин “Кызыкчылыктардын кагылышуусу жана укуктан баш тартуу” деген II бөлүгүнүн 4-пунктуна туура келет. Бул пунктка ылайык мамлекеттик кызмат адамдары өздөрүнүн расмий абалын ылайыксыз түрдө жеке пайда алуу же болбосо өзү же үй-бүлөсү үчүн каржылык пайда табуу үчүн колдонбошу керек. Алар өздөрүнүн кызмат ордуна, функцияларына милдеттүүлүктөрүнө же аларды жүзөгө ашырууга шайкеш келбеген эч кандай бүтүмдөргө катышпайт, эч кандай абалды ээлебейт, эч кандай функцияларды аткарбайт жана эч кандай каржылык, коммерциялык жана ушул сыяктуу кызыкчылыктарды көздөбөйт.

Соттун Чоң коллегиясы белгилегендей, Аттестация өткөрүү жөнүндө жобонун 7-пунктунда аттестациялык комиссиянын курамын аттестациялык комиссия кабыл алуучу чечимге таасир кыла турган кызыкчылыктардын кагылышуусунун келип чыгуу мүмкүндүгүн жокко чыгаргандай таризде түзүүнүн тартиби аныкталган.

Аттестация өткөрүү жөнүндө жобонун жогоруда аталган пунктунун туюнтмасынын негизинде Соттун Чоң коллегиясы бул пунктта аттестациялык комиссиянын курамы аттестациялануучу кызматкердин жана аттестациялык комиссиянын катышуучуларынын ортосунда кызыкчылыктардын кагылышуусун четтетүү максатындагы императивдик эреже камтылган деп эсептейт.

Соттун Чоң коллегиясы белгилегендей, Аттестация өткөрүү жөнүндөгү жободо Комиссиянын кызматкерлерин аттестациядан өткөрүү маселелери боюнча мамилелерди жөнгө салуу максаты менен “кызыкчылыктардын кагылышуусу” түшүнүгү камтылган эмес. Демек, 1969-жылдагы Эл аралык келишимдер укугу жөнүндө Вена конвенциясынын 31-беренесинин 1-пунктунда бекемделген түшүндүрмө берүүнүн адаттагы эрежелерине ылайык, Сот “кызыкчылыктардын кагылышуусу” түшүнүгүнө анын тийиштүү контексттеги адаттагы маанисине жараша, ошондой эле Аттестация өткөрүү жөнүндө жобонун объектисине жана максатына жараша түшүндүрмө берет.

Эл аралык укукта “кызыкчылыктардын кагылышуусу” түшүнүгү тармактык болуп саналат жана конкреттүү чөйрөлөргө карата колдонулат. Каралып жаткан учурда Биримдиктин тийиштүү укугун бөлүп көрсөтүү керек. Атап айтканда, аталган түшүнүк Комиссиянын иш тартибине (ЕЭК жөнүндө жобонун 61-пункту), Соттун судьяларынын статусуна (Сот Статутунун 21-пункту) карата колдонулат. Бул институт башка эл аралык уюмдардын ички укуктарында да бар (Staff Rules and Staff Regulations of the United Nations 2014, Regulation 1.2 (m, n пункттары).

Сот жогоруда айтылган жоболорду “кызыкчылыктардын кагылышуусу” түшүнүгүнүн мазмунун тастыктоо үчүн көңүлгө алат. Мында аталган түшүнүктүн аныктамасынын контекстинде, биринчи кезекте эл аралык жарандык кызматчылар менен кызматтык мамилелерди жөнгө салуучу эл аралык уюмдардын практикасы релеванттуу болуп саналат, андан кийин гана комиссия жайгашкан мамлекеттин – Россия Федерациясынын мыйзамдары релеванттуу болот.

Соттун Чоң коллегиясы белгилегендей, мамлекеттик жарандык кызмат жарыялык укук менен жөнгө салынгандыгына, мамлекеттик кызматчыларды тийиштүү мамлекеттин эмгек укугунун жөнгө салуусунан (мүлктүк мүнөздөгү маселелерден башка) чыгаруунун туруктуу практикасы калыптанып калгандыгына байланыштуу жарыялык укук менен жөнгө салынат. Адам укуктары боюнча Европа соту бул маселени дал ушундай түшүндүрөт (*Pellegrin v. France*, 28541/95; *Frydlender v. France*, 30979/96), Европа биримдигинин Соту (*C-149/79 Commission of European Communities v. Kingdom of Belgium* [1982], ECR 3881). Ал мамлекеттин кызыкчылыктарын коргоого багытталган жарыялык функцияларды (дипломаттык корпус, сот бийлиги жана башкалар) ишке ашыруучу мамлекеттик кызматчылардын өзгөчө статусун тааныйт жана аларга карата жекече (анын ичинде улуттук) эмгек укугунун нормаларын жайылтууну четке кагат. Ушундай эле статус эл аралык кызматчыларга да берилет.

Ошентип, “кызыкчылыктардын кагылышуусу” түшүнүгүн, эл аралык келишимдердин, эл аралык соттордун жана уюмдардын чечимдеринин негизинде түшүндүрүү максатка ылайык.

Бириккен Улуттар Уюмунун документтеринде кызыкчылыктардын кагылышуусу аракеттер же аракетсиздик аркылуу жеке кызыкчылыктар

расмий милдеттенмелерди жана жоопкерчиликти аткаруу чөйрөсүнө кийлигишкен же эл аралык жарандык кызматчы катары персоналдын мүчөсүнүн статусуна таянуу талап кылынган бир түрдүүлүккө, көз карандысыздыкка жана калыстыкка тоскоолдук кылган учурда келип чыгат деген жобо камтылган. Кызыкчылыктардын иш жүзүндөгү же ыктымалдуу жаңжалы келип чыккан учурда персоналдын мүчөлөрү ал жөнүндө бөлүмдүн башчысына билдирүүгө тийиш, Уюм аны Уюмдун кызыкчылыгында жайгарууга жана чечүүгө тийиш ((Staff Rules and Staff Regulations of the United Nations 2014, Regulation 1.2 карагыла (m, n пункттары).

Демек, кызыкчылыктардын кагылышуусу каржылык мамилелер менен гана байланышкан түшүнүк болуп саналбастан, а кандайдыр бир жеке кызыкчылык келип чыккан мамилелерди да камтышы мүмкүн.

Белгилеп кетүү керек, эл аралык практикада кызыкчылыктардын кагылышуусунун мисалы катары төмөнкүлөр таанылат: туугандык жана достук байланыштардын болушу, психологиялык кысым көрсөтүү, белектерди алуу, тыюу салууларды бузуу, баалуу кагаздарга жана банктык аманаттарга ээ болуу, соттук териштирүү, кызматы боюнча көтөрүлүү учурундагы протекциялык аракеттер, жеңилдиктерди алуу жана башкалар.

Ошол эле учурда эл аралык кызматчыларга карата (буга судьялар кирбейт) кызматкер менен аны аттестациялап жаткан жактын ортосундагы кесиптик байланыштар кызыкчылыктардын кагылышуусуна алып келбейт (Европалык биримдиктин Т-89/01 (*Willeme v. Commission*[2002] ECR-SC I-A-153 жана II-803, 58-пункт) жана Т-137/03 (*Mancini v. Commission* [2005] ECR-SC I-A-7 жана II-27, 33-пункт) иштери боюнча Жарандык кызмат трибуналынын чечимдери).

Ошентип, Соттун Чоң коллегиясы Комиссиянын кызматкерлерин аттестациялоо контекстинде кызыкчылыктардын кагылышуусу аттестациялык комиссиянын мүчөсү аттестациядан өтүп жаткан кызматкер менен олуттуу байланыштары бар болгон учурда келип чыгат деген тыянакка келет. Атап айтканда, кызыкчылыктардын кагылышуусу аракеттер же аракетсиздик аркылуу эл аралык кызматчынын жеке таламдары анын расмий милдеттерди аткарышы менен байланышкан учурда келип чыгышы мүмкүн.

Ошону менен бирге кесиптик жактан алганда жеке байланыштардын болушу объективдүү, ошондой эле субъективдүү факторлор менен тастыкталышы мүмкүн (этикалык чыр-чатактын болушу). Биринчи учурда кызыкчылыктардын кагылышуусу объективдүү документтер (маалымдамалар, туулгандыгы тууралуу күбөлүктөр) менен, ал эми экинчи учурда – тиешелүү органдын (мисалы, Этика боюнча комиссиянын) чечиминин болушу менен тастыкталат.

Демек, кызыкчылыктардын кагылышуусун ачуунун төмөнкүдөй эки жолу бар: объективдүү (эл аралык уюмдун кадр кызматынын же анын жетекчисинин аракеттери аркылуу) жана субъективдүү, мында чыр-чатакка катышып жаткан адамдар болуп жаткан окуяга баа бериши басымдуу ролду ойнойт.

Соттун Чоң коллегиясы Аттестация өткөрүү жөнүндө жободо кызыкчылыктардын кагылышуусун табуунун процесстик механизми түздөн-түз бекитилбегендигин белгилейт, атап айтканда, кызыкчылыктардын кагылышуусун жана аттестациялоонун натыйжасына ушул чыр-чатактын тийгизген таасирин белгилөө үчүн аттестациялык комиссиянын мүчөлөрү жана аттестацияланып жаткан адам кандай аракеттерди жасоого тийиш экендиги аныкталган эмес.

Соттун Чоң коллегиясынын пикири боюнча, эл аралык жарандык кызматчылар тарабынан чыр-чатактын болушуна таандык маалыматтын ачып көрсөтүлүшү жана Комиссиянын тиешелүү мүчөсүнүн бул маселени талкуулоого катышуудан баш тартышы кызыкчылыктардын кагылышуусун азайтуунун ыкмаларынын бири болуп саналат.

БУУнун Административдик трибуналынын практикасы (азыркы учурда – Бириккен Улуттар Уюмунун Талаштар боюнча трибуналы: Бириккен Улуттар Уюмунун Административдик трибуналынын 2003-жылдын 30-сентябрындагы №1117 чечими, № 1225 KIRUDJA v. the Secretary-General of the United Nations иши) тиешелүү кызмат орундарына талапкерлерди тандоодо ушундай тандоо боюнча укуктарга ээ болгон адамда кызыкчылыктардын кагылышуусу бар болгондо анын катышуусуна жол берилбей тургандыгына таянат, анткени бул көз карандысыздык, объективдүүлүк жана калыстык шарттарын бузууга алып келет.

Соттун Чоң коллегиясы эл аралык жарандык кызматчылар тарабынан кызыкчылыктардын кагылышуусу болушуна тийиштүү маалыматтын ачып көрсөтүлүшү өзүнүн кесипкөйлүк ишмердүүлүгү жөнүндө маалыматты берүүнүн жүрүшүндө (Аттестация өткөрүү жөнүндө жобонун 13-пункту) жана объективдүүлүк принцибинен (Аттестация өткөрүү жөнүндө жобонун 16-пункту) келип чыгышы мүмкүндүгүн белгилейт, маселен, аттестациялык комиссиянын тиешелүү мүчөсүнүн анын ишине катышуудан баш тартышы.

Соттун Чоң коллегиясы эл аралык кызматчыларды аттестациялоо процессине карата «кызыкчылыктардын кагылышуусу» түшүнүгү өзүнө ушул процеске катышкан адамдардын ортосундагы олуттуу (анын ичинде туугандык, протекционисттик, достук, каржылык жана башка) байланыштардын болушун камтыйт, алар сырттагы акыл-эстүү жактын көз карашынан ушундай процесстин объективдүүлүгүнө шек келтирүүчү

катары бааланышы мүмкүн деген тыянакка келди. Ушундай контекстте кызыкчылыктардын кагылышуусу аттестациялык процесстин катышуучусунун жеке кызыкчылыктары анын расмий милдеттеринин аткарылышына туура келбеген учурда келип чыгат.

Ошентип, аттестациялык процессте жеке кызыкчылыктары бар адам, олуттуу байланыштардын бар экендиги жөнүндө билдирүүгө милдеттүү, ошол эле учурда процесстик аракеттерди жүзөгө ашырып жаткан орган эл аралык жол-жоболордун калыстык, объективдүүлүк, адилеттүүлүк принциптерин сактоо максатында алдыдагы процедурага ушул байланыштардын тийгизген таасиринин даражасына баа берүүгө милдеттүү.

Орган (бул учурда – аттестациялык комиссия) жүйөлүү баа берүүнүн жыйынтыктары боюнча аттестациялык комиссиянын мүчөлөрүнүн ыйгарым укуктарын сактоого же бул ыйгарым укуктарды чектөөгө, аларды аттестацияланып жаткан адамды талкуулоодон жана (же) тиешелүү маселе боюнча добуш берүүдөн четтетүүгө укуктуу.

Соттун Чоң коллегиясы ошондой эле каралып жаткан ишке карата кызыкчылыктардын кагылышуусун четтетүү жана жөнгө салуу боюнча чараларды көрүү милдетин караган, өзүнүн кызматтык милдеттерин ойдогудай, объективдүү жана калыс аткарууга (ыйгарым укуктарды жүзөгө ашыруу) таасир эткен же таасир этиши мүмкүн болгон, ал өзүнүн кызматтык милдеттерин ойдогудай, объективдүү жана калыс аткарышына (ыйгарым укуктарды жүзөгө ашырышына) себептик-натыйжалык байланышта болгон кызмат ордун ээлеген адамдын жеке кызыкчылыктарынын болушу кызыкчылыктардын кагылышуусунун квалификациялык белгиси болуп саналат.

Каралып жаткан иштин алкагында Соттун Чоң коллегиясы төмөнкүлөрдү белгилөөнү зарыл деп эсептейт. Биримдиктин эмгектик укук мамилелерин жөнгө салган укук актыларына ылайык Комиссиянын кызматкерлеринде башка эл аралык уюмдардын практикасына окшоштуруу менен комиссияда түзүлгөн укуктук өбөлгөлөр аркылуу ыктымалдуу эмгектик талаштарды, башка чыр-чатактуу кырдаалдарды жөнгө салуу үчүн практикалык мүмкүнчүлүк бар. Алсак, Аттестация өткөрүү жөнүндө жобонун 21-пунктунда кызматкерлерге Комиссия жүргөн мамлекеттин мыйзамдарына ылайык аттестациялоонун натыйжаларына даттануу укугу, ошондой эле Комиссиянын Кеңешинин алдындагы этика боюнча комиссияга кайрылуу укугу берилген.

Этика боюнча комиссия жөнүндө жобонун 3-пунктунун д) пунктчасына ылайык этика боюнча комиссиянын максаттарына чыр-чатактуу кырдаалдар келип чыккан учурда башка кадр маселелерин кароо

киргизилген. Бул документтин этика боюнча комиссиясынын отурумдары зарылчылыкка жараша (мүчө мамлекеттердин жарандарынын каралууга тийиш болгон кайрылууларын эске алуу менен) өткөрүлүшү мүмкүн экендиги жөнүндө 7-пунктунун жобосу кызматкерлерге аттестациялоону өткөрүү фактысына карабастан чыр-чатактуу кырдаал келип чыккан учурда этика боюнча комиссияга кайрылууга укук берет. Эл аралык кызматчылардын жана эл аралык уюмдун органы катары Комиссиянын кызматкерлеринин укуктук статусун эске алуу менен мындай кайрылуулардын укуктук перспективасы бар, бул Бириккен Улуттар Уюмунун укуктук мамилелерине тиешелүү, анын алкагында ушундай тартип БУУнун кызматкерлери өз милдеттерин аткарышынын процессинде келип чыккан чыр-чатактарды формалдуу эмес жөнгө салуу катары аныкталган. Алсак, БУУнун Генералдык Ассамблеясынын 2007-жылдан 22-декабрындагы А /RES/62/228 “Бириккен Улуттар Уюмунда сот адилеттигинин аткарылышы” Резолюциясынын 22-пунктуна ылайык, чыр-чатактарды формалдуу эмес жөнгө салуу сот адилеттигин аткаруу системасынын өзөктүү элементтеринин бири болуп саналат, ошондой эле арылуу мүмкүн болгон соттук териштирүүлөрдү жүргүзбөө үчүн формалдуу эмес системаны максималдуу кеңири пайдалануу зарылчылыгы баса белгиленет.

Этика боюнча комиссия жөнүндө жобону жана, атап айтканда, анын максаттарын, түзүү тартибин, компетенциясын талдоо БУУнун формалдуу эмес системасынын түзүмдөрүнө окшош болгон чыр-чатактарды жөнгө салуу боюнча комиссиянын функцияларынын жана этика боюнча комиссиянын чыр-чатактуу кырдаалдардын чечилиши үчүн олуттуу укуктук потенциалы бар экендигин көрсөтүп турат.

Этика боюнча комиссия жөнүндө жобонун нормаларында белгиленген этика боюнча комиссиянын максаттары таламдаш тараптарга эмгек процессинде келип чыккан пикир келишпестиктерди бардык укуктук мүмкүнчүлүктөрдү жана өбөлгөлөрдү, анын ичинде Евразиялык экономикалык комиссиянын Кеңешинин алдындагы компетенттүү жана көз карандысыз органда талаштарды сотко чейин жөнгө салуунун эл аралык-укуктук механизмин пайдалануу менен чечүү укугун берет.

Соттун Чоң коллегиясы Этика боюнча комиссия жөнүндө жобонун 8-пунктуна ылайык комиссия өз компетенциясынын алкагында сунуштарын, анын ичинде Комиссиянын актыларын даярдоо боюнча же өз компетенциясынын алкагында аларга өзгөртүүлөрдү киргизүү боюнча ЕЭКке сунуштарын берүүгө укуктуу экендигин көрсөтөт.

Буга байланыштуу Соттун Чоң коллегиясы чыр-чатактуу кырдаалдар келип чыккан учурда Комиссиянын кызматкерлери (анын ичинде аттестация өткөрүлгөнгө чейин) мындай кырдаалдар бар экендиги жөнүндө Комиссиянын Коллегиясынын төрагасынын атына кайрылууларды беришинин негизинде этика боюнча комиссия кадр маселелерин карап чыгышы мүмкүндүгүн болжолдойт. Мындай кайрылуулар ЕЭКтин Коллегиясынын төрагасы үчүн этика боюнча комиссиянын отурумун өткөрүүнү демилгелөө максатында Комиссиянын Кеңешине кайрылуу үчүн негиз боло алат.

Мында этика боюнча комиссия Этика боюнча комиссия жөнүндө жобонун 8-пунктуна ылайык, жетиштүү негиздер бар болгон учурда, чыр-чатактуу кырдаалдардын келип чыгышынын себептерин жоюу максатында, анын ичинде Комиссиянын актыларын даярдоо же өз компетенциясынын алкагында аларга өзгөртүүлөрдү киргизүү аркылуу жана ЕЭКке тиешелүү сунуштарды берүүгө укуктуу.

13. Арыз ээлери Аттестация өткөрүү жөнүндө жобонун 6 жана 12-пункттарында белгиленген жоболордун алкагында, анын ичинде аттестациялык комиссиянын курамына кадр маселелери компетенциясына кирген Комиссиянын департаментинин кызматкери аттестациялык комиссиянын катчысы катарында добуш берүү укугу болбостон чакырыла тургандыгын жана аттестациялык комиссиянын отурумуна добуш берүү укугу болбостон кадр жана укуктук маселелер компетенциясына кирген Комиссиянын департаменттеринин өкүлдөрү чакырыла тургандыгын (Аттестация өткөрүү жөнүндө жобонун 9-пункту) аттестациядан өтүп жаткан кызматкерге карата анын кесипкөйлүк кызматтык ишмердүүлүгү жагынан кесипкөйлүк жана жеке сапаттарын объективдүү талкуулоо кандай түрдө камсыз кылынууга тийиш экендигине түшүндүрмө берүүнү өтүнөт (Аттестация өткөрүү жөнүндө жобонун 16-пункту).

Аттестация өткөрүү жөнүндө жобонун 16-пункту аттестацияны өткөрүү менен байланышкан маселелерди жөнгө салат, Комиссиянын аттестациядан өтүп жаткан кызматкеринин кесипкөйлүк кызматтык ишмердүүлүгүн баалоонун шартын жана критерийлерин камтыйт, булар ушул Жобонун 2-пунктунда белгиленген аттестацияны өткөрүү максатында жүргүзүлөт.

Комиссиянын кызматкерлерин аттестациялоону өткөрүүнүн объективдүүлүгү Аттестация өткөрүү жөнүндө жободо бекитилген аттестациялоону өткөрүү шарттарынан тикелей келип чыгат: аттестациялык комиссиянын коллегиялык курамы; комиссиянын отурумуна Комиссиянын

кызмат адамдарынын жана Биримдиктин мүчө мамлекеттеринин өкүлдөрүнүн атынан байкоочулардын катышуусу; аттестация башталганга чейин аныкталган Комиссиянын кызматкерлерин аттестациядан өткөрүүнүн тартиби, шарттары, критерийлери жана мөөнөттөрү аны өткөрүүнү аяктаганга чейин өзгөрүүсүз каларында турган аттестацияны өткөрүү тартибине карата талаптардын өзгөрбөстүгү; Комиссиянын аттестациядан өтүп жаткан кызматкеринин аттестациянын натыйжаларына даттануу укугу.

Аттестациядан өтүп жаткан кызматкердин кесипкөйлүк кызматтык иш-аракети ээлеген кызматка коюлуучу квалификациялык талаптарга анын шайкештигин, Комиссиянын тиешелүү түзүмдүк бөлүмдөрүнүн алдына коюлган милдеттерди чечүүгө анын катышуусун, ал аткарып жаткан иштин татаалдыгын, ошондой эле анын натыйжалуулугун жана жыйынтыктуулугун аныктоонун негизинде бааланат. Мында аттестацияланып жаткан кызматкердин кесиптик билимдери жана иш тажрыйбасы эске алынат.

Ээлеген кызмат ордуна коюлуучу квалификациялык талаптарга кызматкердин шайкештигин аныктоо болуп алардын өздөрү ээлеген кызмат ордуна ылайыктуулугу жагынан эмгек келишиминин (контракттын) талаптарын, иш билгиликти, кесиптик жөндөмдөрдү жана иш тажрыйбасын эске алуу менен кызматкердин билим деңгээлин текшерүү саналат.

Аттестациядан өтүп жаткан кызматкердин Комиссиянын тиешелүү түзүмдүк бөлүмүнүн алдына коюлган милдеттерди чечүүгө катышуусу Комиссиянын түзүмдүк бөлүмүнүн кызматкерлеринин эмгегинин жалпы натыйжаларына анын кошкон салымын мүнөздөгөн эмгегинин жалпы натыйжаларына эмгектик катышуусунун чаралары жагынан бааланат.

Комиссиянын түзүмдүк бөлүмдөрүнүн милдеттери Комиссиянын тиешелүү жергиликтүү укуктук актыларында аныкталган.

Аттестациядан өтүп жаткан кызматкер аткарып жаткан иштин татаалдыгынын даражасын, ошондой эле анын натыйжалуулугун жана жыйынтыктуулугун аныктоо белгилүү кызмат ордунда ишти аткарууга карата коюлуучу талаптарга: аны аткаруунун шарттарына, бул кызмат орду кызматкерге жүктөгөн милдеттенмелерге, мындай кызматкерге керек болгон квалификациясына, тажрыйбасына, кесипкөйлүгүнө тиешелүү.

Жобонун 6 жана 12-пункттарында белгиленген жоболордун алкагында аттестациядан өтүп жаткан кызматкердин кесипкөйлүк кызматтык ишмердүүлүгү жагынан анын кесипкөйлүк жана жеке сапаттарын объективдүү талкуулоо кандай түрдө камсыз кылынууга тийиш экендиги жөнүндө арыз ээлеринин суроосуна Соттун Чоң коллегиясы төмөнкүлөрдү белгилөөнү зарыл деп эсептейт.

Аттестация өткөрүү жөнүндө жобонун 6-пунктунда аттестациялык комиссиянын курамын түзүү тартиби белгиленген.

12-пункт аттестациялануучу кызматкердин аттестациялык мезгилде кызматтык милдеттерин аткарышы тууралуу сунуштамаларды берүү эрежелерин аныктайт. Бул пунктка ылайык аттестация өткөрүлгөнгө чейин 2 жумадан кечиктирбестен аттестациялык комиссияга аттестациядан өтүп жаткан кызматкер аттестациялык мезгилдин ичинде кызматтык милдеттерди аткарышы жөнүндө тиешелүү түрдө Коллегиянын төрагасы же Комиссиянын Коллегиясынын Комиссиянын тиешелүү түзүмдүк бөлүмүнүн ишине куратордук кылган мүчөсү же Комиссиянын тиешелүү түзүмдүк бөлүмүнүн кызмат адамдары кол койгон сунуштамаларды берет.

Соттун Чоң коллегиясы Аттестация өткөрүү жөнүндө жобонун 16-пунктунун мазмуну аттестациядан өтүп жаткан кызматкердин кесипкөйлүк кызматтык ишмердүүлүгүнө объективдүү баа берүүнү камсыз кылууга мүмкүндүк берет деп эсептейт.

14. Арыз ээлери аттестациядан өтүп жаткан кызматкердин жеке сапаттары кандай негизде бааланууга тийиш экендигин жана аттестациялык комиссия Аттестация өткөрүү жөнүндө жобонун 17-пунктунда каралган чечимдерди кабыл алуу учурунда аларды эске алуунун критерийлери кандай болоруна түшүндүрмө берүүнү Соттон өтүнүп жатат.

Арыз ээлеринин суроосу эки курамдуу болуп саналат жана Соттон төмөнкүдөй укуктук позицияларга түшүндүрмө берүүнү талап кылат:

а) кандай негизде, башкача айтканда, кесипкөйлүк ишмердүүлүккө карата жеке (жеке жана иштиктүү) өзгөчөлүктөрү катары аттестациядан өтүп жаткан кызматкердин жеке сапаттары жөнүндө пикирди аттестациялык комиссия кандай түшүнүк аппаратынын, принциптеринин негизинде түзүүгө тийиш;

б) критерийлери кандай, башкача айтканда, аттестациялык комиссия Аттестация өткөрүү жөнүндө жобонун 17-пунктунда каралган чечимдерди кабыл алуу учурунда аттестациядан өтүп жаткан кызматкердин жеке сапаттарын эске алууну (баалоону) жүргүзүүгө негиз болгон олуттуу, айырмалоочу белгилери.

Ошону менен бирге 17-пунктун жобосунда аттестациялоонун натыйжалары боюнча аттестациялык комиссия төмөнкүдөй чечимдердин бирин кабыл алат деп белгиленген:

а) ээлеген кызмат ордуна шайкештиги жөнүндө;

б) ээлеген кызмат ордуна шайкеш эместиги жөнүндө.

Анын аракеттеринин шартын көрсөткөн 17-пунктун гипотезасы болуп аттестациялык комиссия тарабынан эске алынган чечимдердин бирин кабыл алган шарт саналат. Мындай шарт болуп аттестациянын натыйжасы – Аттестация өткөрүү жөнүндө жобонун 16-пунктуна ылайык аттестациядан өтүп жаткан кызматкердин кесипкөйлүк жана жеке сапаттарын комплекстүү жана ар тараптан талкуулоо жана баалоо боюнча аттестациялык комиссиянын ишинин аяктоочу этабы саналат.

17-пунктун диспозициясы аттестациялык комиссиянын милдеттерин ачып көрсөтөт жана бул комиссия юридикалык жактан маанилүү актылардын дал кайсы түрүн кабыл алууга тийиш экендигин айтат: аттестациядан өтүп жаткан кызматкердин ээлеген кызмат ордуна шайкештиги жөнүндө; ушундай кызматкердин ээлеген кызмат ордуна шайкеш эместиги жөнүндө .

Тиешелүү түрдө, 17-пунктун укуктук жөнгө салуу предмети болуп аттестациянын жыйынтыктары боюнча кабыл алынууга укуктуу болгон аттестациялоо комиссиясынын чечимдеринин түрлөрүн белгилөө болуп саналат.

Ошону менен бирге Соттун Чоң коллегиясы аттестациядан өтүп жаткан кызматкердин кесипкөйлүк кызматтык ишмердүүлүгүнө баа берүүнүн шартын жана критерийлерин белгилейт жана мындай баа берүүнүн укуктук негиздери Аттестация өткөрүү жөнүндө жобонун 16-пунктунда ойдогудай түрдө ачып көрсөтүлгөн, анын түшүндүрмөсү жогоруда берилген, ал эми кесипкөйлүк, өздүк сапаттарын баалоонун жүйөлүү критерийлери жана аттестациялануучу кызматкердин кесипкөйлүк кызматтык ишмердигинин натыйжалары Жобонун 14-пунктунун д) пунктчасында бекитилген жана аттестациялоо мезгилинде аттестациялануучу кызматкердин кызматтык милдеттерин аткаргандыгы жөнүндө сунуштамада сөзсүз эске алынууга тийиш.

Мында кызматкердин жеке сапаттары аттестациялоону өткөрүү учурунда бааланышы мүмкүн экендигин эске алуу керек. Бирок бул сапаттар талкууланууга жана бааланууга тийиш, эгерде алар кызматкердин жалаң гана спецификалык функциялары менен шартталган болсо, башкача айтканда анын жеке сапаттары ар кандай ишти эмес, белгилүү бир түрдөгү (мисалы бийлөө-тескөө функциялары менен байланышкан) ишти аткаруу үчүн зарыл. Бул тыянак, эгерде адамдын кандайдыр бир өзгөчөлүктөрү же чындыгында эле (объективдүү) адептик сапаттары конкреттүү ишти аткаруу үчүн зарыл болгон жана тиешелүү актыларда (квалификациялык мүнөздөмөдө кызматтык нускамада, эмгектик келишимде) бекемделген жагдай менен шартталган болсо, алар кызматкердин иштиктүү сапаттары катары бааланууга тийиш. Мындай учурда ушундай сапаттардын болушу (же

жоктугу) кызматкердин ээлеген кызмат ордуна шайкештигине таасирин тийгизет деп айтууга болот.

15. Арыз ээлери Сотту Комиссиянын кызматкерлерин аттестациялоо процедурасы эмнеде экенин түшүндүрүүнү суранышат: берилген документтерди кароодо, аттестацияланып жаткан кызматкерди, а зарыл болгон учурда – Комиссиянын түзүмдүк бөлүмүнүн кызмат адамын угууда элеби же аттестациялануучу кызматкерди кошумча, анын ичинде Комиссиянын тийиштүү департаментинин кароо чөйрөсүнө кирбеген маселелер боюнча да сурамжылоого мүмкүнчүлүк барбы?

Соттун Чоң коллегиясы арыздануучулардын жогоруда көрсөтүлгөн суроосунун маанисинен улам Аттестация өткөрүү жөнүндө жобонун аны өткөрүү тартибин жөнгө салган 15 – 18-пункттары чечмелөөгө жатат деп болжолдойт.

Аттестациялануучу кызматкерди, анын ичинде Комиссиянын тийиштүү департаментинин кароо чөйрөсүнө кирбеген маселелер боюнча Биримдиктин укугун билүүнү кошумча сурамжылоо мүмкүнчүлүгүнө карата Соттун Чоң коллегиясы төмөнкүнү белгилөө зарыл деп болжолдойт.

Аттестациялануучу кызматкерди угуунун жыйынтыгы боюнча аттестациялык комиссиянын мүчөлөрүнүн аттестацияланып жаткан кызматкердин кесипкөйлүк ишмердүүлүгүн ар тараптуу баалоону камсыз кылуу максатын көздөгөн суроолорду ага берүүгө негиздүү мүмкүнчүлүк берилет.

Аттестация өткөрүү жөнүндө жобонун нормаларын системалуу чечмелөө аттестацияны өткөрүүдө Биримдиктин укугун түзгөн эл аралык келишимдерди жана актыларды билүүгө талаптарды Комиссиянын тийиштүү түзүмдүк бөлүмүнүн ишмердүүлүк чөйрөсү менен чектөө керек деген корутундуга келүүгө мүмкүндүк берет.

16. Арыз ээлеринин аттестациялануучу кызматкердин берилген сунуштама менен макул болбоосу кошумча маалыматтарды берүү жолу менен эмес, а берилген сунуштама менен макул эместиги жөнүндө арыз менен таризделгенин (Аттестация өткөрүү жөнүндө жобонун 13-пункту) эске алуу менен Аттестация өткөрүү жөнүндө жобонун 15-пунктун түшүнүүдө кайсы маалыматтарды кесипкөй кызматтык ишмердүүлүк жөнүндө кошумча маалыматтар деп эсептөө жөнүндө суроосу боюнча Чоң коллегия төмөнкүлөрдү белгилейт.

Аттестация өткөрүү жөнүндө жобонун 15-пунктунун укуктук жөнгө салуусунун предмети болуп аттестацияны өткөрүү тартиби саналат. Бул

пунктун бешинчи абзацы менен аттестациялык комиссия берилген документтерди кароосу, аттестациялануучу кызматкерди, а зарыл учурда – аттестациялануучу кызматкер кызмат ээлеген Комиссиянын түзүмдүк бөлүмүнүн кызмат адамын угуусу белгиленген. Аттестацияны объективдүү өткөрүү максатында аттестацияланып жаткан кызматкер берген өзүнүн аттестациялык мезгилдеги кесипкөй кызматтык ишмердүүлүгү жөнүндө кошумча маалыматтарды карагандан кийин аттестациялык комиссия аттестацияны кийинки отурумга жылдырууга укуктуу.

Аттестацияланып жаткан кызматкердин кесипкөй кызматтык ишмердүүлүгү жөнүндө кошумча маалыматтарды берүүгө укугу Аттестация өткөрүү жөнүндө жобонун 13-пунктунда бекитилген, ага ылайык, аттестацияланып жаткан кызматкер анын кызматтык милдеттерин аткаруусу жөнүндө пикир менен аттестация өткөрүлгөнгө 1 жумадан кеч эмес тааныштырылууга тийиш. Мында ал аттестациялык комиссияга өзүнүн кесипкөй кызматтык ишмердиги жөнүндө кошумча маалыматтарды, ошондой эле берилген пикир менен макул эместиги жөнүндө арызды же түшүндүрмө кат берүүгө укуктуу.

Бул Жобонун 12-пунктунун аттестация өткөрүлгөнгө чейин 2 жумадан кеч эмес аттестациялык комиссияга аттестациялануучу кызматкер тарабынан өзүнүн кызматтык милдеттерин аткаруусу жөнүндө сунуштамалар берилери жөнүндө диспозициясынан улам мындай кошумча маалыматтарга максаттуу багытталышы жана укуктук мазмуну боюнча аттестациялануучу кызматкер тарабынан кызматтык милдеттерин аткаруусу жөнүндө сунуштамада (мындан ары – сунуштама) камтылбаган кесипкөй кызматтык ишмердүүлүк жөнүндө маалымат кире тургандыгы жөнүндө тыянак чыгат.

Мында сунуштама Жобонун 12-пунктуна ылайык белгилүү бир форма боюнча түзүлгөн жана Комиссиянын Коллегиясынын төрагасы же Коллегиянын Комиссиянын тийиштүү түзүмдүк бөлүмүнүн ишмердүүлүгүнө куратор болгон мүчөсү же Комиссиянын тийиштүү түзүмдүк бөлүмдөрүнүн кызмат адамдары кол койгон расмий документ статусуна ээ.

Аттестация өткөрүү жөнүндө жобо “кошумча маалыматтар” деген терминдин аныктамасына ээ болбосо да, бул шарт аттестациялануучу кызматкер үчүн терс укуктук кесепеттердин чыгышына алып келбейт, себеби Аттестация өткөрүү жөнүндө жобонун 13- жана 15-пункттарынын нормалары менен мындай кызматкерге өзүнүн кесипкөй ишмердүүлүгү жөнүндө өз алдынча, өзүнүн тандоосу боюнча даярдалган жана 14-пункт менен белгиленген тизмеге ылайык пикирге камтылбаган кошумча маалыматтарды берүүгө укук берилген.

Соттун Чоң коллегиясы Аттестация өткөрүү жөнүндө жобо Биримдиктин органынын ченемдик укуктук актысы катарында Комиссиянын аттестацияланып жаткан кызматкерлерине өзүнүн кесипкөй ишмердүүлүгү жөнүндө кошумча маалыматтарды өз алдынча берүүгө укуктарды берүү аркылуу алардын кесипкөйлүк сапаттарын баалоонун объективдүүлүк принцибинин сөзсүз артыкчылыгын гана белгилебестен, бул норманын кызматкерлер тарабынан жүзөгө ашыруунун укуктук механизмин да бекитет. Мисалы, Аттестация өткөрүү жөнүндө жобонун 15-пунктунун бешинчи абзацында аттестацияны объективдүү өткөрүү максатында аттестацияланып жаткан кызматкер аттестациялык мөөнөттөгү өзүнүн кесипкөй кызматтык ишмердүүлүгү жөнүндө берген кошумча маалыматтарды карагандан кийин аттестациялык комиссия аттестацияны кийинки отурумга жылдырууга укуктуу.

Аттестацияланып жаткан кызматкердин өз кызматтык ишмердүүлүгү жөнүндө өз алдынча даярдаган кошумча маалыматтарын берүүгө укугу Аттестация өткөрүү жөнүндө жобонун 13-пунктуна ылайык аттестациялык комиссияга берилген пикир менен макул эместиги жөнүндө арыз же түшүндүрүүчү кат берүүгө укук менен толукталат.

Аттестацияланып жаткан кызматкердин берилген сунуштама менен макул эместиги жөнүндө арызы же түшүндүрмө кат өзүнүн кесипкөй ишмердүүлүгү жөнүндө кошумча маалыматтарды берүүдөн башка максаттуу багытталгандыкка ээ. Кошумча маалыматтарды берүүнүн максаты болуп кийин аттестациялык комиссия тарабынан мындай ишмердүүлүктү объективдүү баалоону калыптандыруу үчүн кызматкердин сунуштамага камтылбаган ишмердүүлүгү жөнүндө маалыматтын ордун толтуруу саналат.

Аттестация өткөрүү жөнүндө жобонун 13-пунктунун жоболорунун анализинен аларды аттестацияланып жаткан кызматкер аттестациялык мезгил үчүн өзүнүн кызматтык милдеттерин аткаруу жөнүндө пикирде камтылгандарга аттестациянын максаты үчүн кесипкөй кызматтык ишмердүүлүк жөнүндө кошумча маалыматтар катарында берген маалыматтар деп эсептөө жөнүндө тыянак чыгаруу керек. Жобо кызматкерди кошумча маалыматтарды берүүнүн жазуу жүзүндөгү формасы менен чектебейт. Алар аттестациялык комиссиянын отурумунун жүрүшүндө оозеки да бериле алат.

Бул маалыматтар аттестацияланып жаткан кызматкердин кесипкөйлүк, жеке сапаттарын жана кесипкөйлүк кызматтык ишмердүүлүгүнүн натыйжаларын объективдүү жана ар тараптуу баалоону камсыз кылуу үчүн талап кылынышы мүмкүн.

Берилген сунуштама менен макул эместик жөнүндө арыз же түшүндүрмө кат башка укуктук жүккө ээ жана аттестация процедурасынын condition sine qua non (зарыл шарты) болуу менен аттестацияланып жаткан кызматкердин пикирин, позициясын, жүйөөлөрүн чагылдырат.

Ушуга байланыштуу Соттун Чоң коллегиясы Аттестация өткөрүү жөнүндө жобонун 15-пунктун түшүнүүдө кошумча маалыматка Жобонун 13-пунктуна ылайык кызматкердин өзү тараптан мындай кызматкер тарабынан кызматтык милдеттерин аткаруусу жөнүндө пикирде камтылбаган өзүнүн кесипкөй кызматтык ишмердүүлүгү жөнүндө даярдалуучу жана өзү тараптан аттестациялык комиссияга берилүүчү маалымат кирет деген тыянакка келет (Жобонун 14-пункту).

Кошумча маалыматтар өз алдынча документ мүнөзүнө ээ жана мындай кызматкер тарабынан анын пикир менен макулдугуна же макул эместигине, ошондой эле ал тараптан аттестациялык комиссияга жогоруда айтылган арыздарды же түшүндүрүүчү каттарды жөнөткөндүгүнө карабастан бериле алат.

17. Арыз ээлеринин Комиссиянын түзүмдүк бөлүмүнүн кызмат адамынын аттестациялык комиссиянын отурумунда угуу зарылчылыгы кандай түрдө аныктала тургандыгы жөнүндө суроосуна карата.

Соттун Чоң коллегиясы төмөнкүнү болжолдойт. Аттестацияны өткөрүү жөнүндө жобонун 12-пункту менен аттестацияланып жаткан кызматкердин аттестациялык мезгилде кызматтык милдеттерин аткаруусу жөнүндө сунуштамага Коллегиянын төрагасынын же Коллегиянын Комиссиянын тийиштүү түзүмдүк бөлүмүнүн ишмердүүлүгүнө куратор болгон мүчөсүнүн колу коюлат жана алар зарыл болгон учурда аттестациялык комиссиянын демилгеси менен угулушу мүмкүн.

18. Арыз ээлеринин эгерде Жободо мындай аракеттерге тыюу камтылбаса, анда Комиссиянын аттестацияланып жаткан кызматкери аттестациялык комиссиянын отурумун аудио- жана (же) видеожазууну жүргүзө алууга укуктуубу деген суроосу башка адамдардын жана маалыматтын конфиденциалдуулугун сактоону эске алуу менен чечилет.

Корутунду жоболор

19. Бул Консультативдик корутундунун көчүрмөсү арыз ээлерине жөнөтүлсүн.

20. Консультативдик корутунду Соттун расмий интернет-сайтында жайгаштырылсын.

Төрагалык кылуучу:

А.А. Федорцов

Судья-баяндамачы:

Э.В. Айриян

Судьялар:

Ж.Н. Баишев

Д.Г. Колос

Т.Н. Нешатаева

В.Х. Сейтимова

А.Э. Туманян

К. Л. Чайка